

Scènes uit een huwelijk

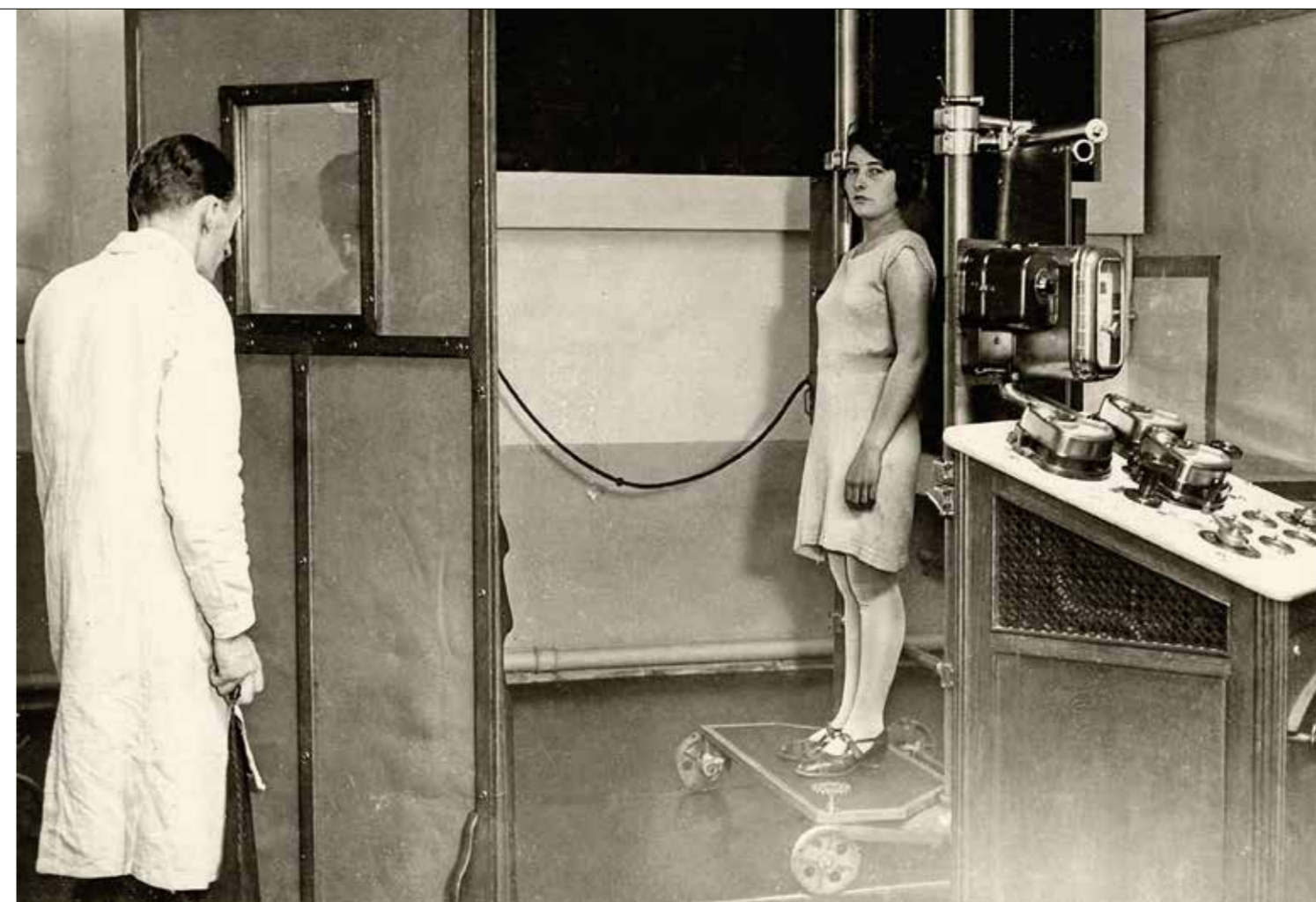
Het archief van het Medisch Tuchtcollege is beperkt openbaar. Laat je daardoor niet afschrikken: als je kunt aantonen dat de persoon die je zoekt is overleden, krijg je toestemming voor inzage bij het Nationaal Archief. Het archief is geïndexeerd en dus op naam doorzoekbaar. Zo stuitte ik op het opmerkelijke verhaal van een arts die een rechtszaak aan zijn broek kreeg wegens vermeende onoorbare praktijken. Auteur Jacqueline verkleij

De Amsterdamse medicus Ben de Wolff* werd tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter uit Kamp Westerbork gehaald en met een 'dienstopdracht' naar de hoofdstad gestuurd. De Wolff werd chef van de Joodse afdeling in het gebouw van de Joodsche Invalide, een instelling voor verpleging van Joodse bejaarden en gehandicapten. Naar eigen zeggen hield De Wolff zich naast het geven van medische hulp voornamelijk bezig met illegaal werk, zoals het regelen van distributiebonnen voor ondergedoken Joden. Een van hen was de wis- en natuurkundige Frits Goudberg, die zich schuilhield in het huis van zijn toekomstige echtgenote, Marjon Aalbers. De Wolff had haar weleens vluchtig ontmoet, omdat ze af en toe naai- en verstelwerk bij zijn ouders thuis verrichtte. Volgens Goudberg was de relatie tussen de arts en zijn vrouw echter verre van oppervlakkig. Op 21 september 1950 diende hij een klacht in bij het College voor Medisch Tuchtrecht, betreffende 'handelingen, die het vertrouwen in de stand der Geneeskundigen ondermijnen'. In zijn brief zette hij uitvoerig uiteen dat zijn vrouw tijdens de oorlog veelvuldig bij de Joodsche Invalide kwam. Na de geboorte van haar eerste dochter, in 1944, had Aalbers last gehad van borststuwingen, die De Wolff zou hebben onderzocht en behandeld. Kort daarna werd ze wederom zwanger. Goudberg viel in handen van de Duitsers, en

Aalbers trok in bij haar zus, die door pleegouders verzorgd werd. Zij zouden hem hebben verteld dat ze de verzorging van de eerstgeborene aan zijn schoonzus overliet, terwijl zijzelf van de vroege ochtend tot dikwijls na spertijd naar De Wolff ging. De arts zou er volgens de klager ook op hebben gestaan aanwezig te zijn bij de geboorte van een tweede kind, dat net als de eerste via een keizersnede ter wereld werd gebracht. De Wolff zou de narcose hebben toegediend en er bovendien voor hebben gezorgd dat het kind, dat met zuurstofgebrek geboren werd, in leven bleef door het wisselbaden te geven. De kosten van de ziekenhuisopname en de verdere behandeling, zo'n 1400 gulden, werden door De Wolff voorgeschoten. Volgens Goudberg was Marjon - die tot zijn verwondering haar tweede kind haatte - na de tweede bevalling lichamelijk en psychisch een wrak. De baby was daarom verzorgd door een vriendin van De Wolff.

Kies

In de loop der jaren nam de gezondheid van Aalbers weliswaar toe, betoogde Goudberg, maar haar houding jegens hem werd er geenszins beter op. Enkele jaren na hun huwelijk leidde dit tot het instellen van een echtscheidingsprocedure. De door Goudberg zo vurig gewenste verzoening werd hem door een buurvrouw ten stelligste afgeraden. Zij had namelijk begin 1948 van Aalbers gehoord dat het jongste kind niet van hem

Een arts maakt een röntgenfoto van een vrouw. Coll. Nationaal Archief

De relatie tussen de arts en de vrouw zou verre van oppervlakkig zijn

was, maar was verwekt door De Wolff. Volgens Goudberg had Aalbers toegegeven geruime tijd een intieme verhouding met de arts te hebben gehad. Toen ze weigerde De Wolffs maitresse te worden - de arts was in die tijd nog getrouwd - zou hij zijn oog hebben laten vallen op een hen bekende vrouwelijke tandarts. 'Het noemen van deze naam ligt niet op mijn weg,' voegde Goudberg er grootmoedig aan toe. Wel vermeldde hij een voorval waarbij de bewuste tandarts tijdens het trekken van een kies Aalbers dusdanig zou hebben toegetakeld, dat ze niet alleen heel veel bloed, maar zelfs het bewustzijn had verloren.

Goudberg ging op zoek naar een tweede getuige die het verhaal over de affaire tussen zijn vrouw en de arts kon bevestigen. Hij vond iemand die wist te vertellen dat Aalbers haar had toevertrouwd dat zij en De Wolff minnaars waren geweest.

In oktober 1950 werd Goudberg voor verhoor opgeroepen door het Medisch Tuchtcollege. Hij verklaarde dat hij inmiddels met zijn vrouw in scheiding lag en dat hij meende dat ze overspel wel zou willen erkennen, maar dat het nog 'vastzat' op de alimentatie die hij voor de kinderen zou moeten betalen. Tegenover hem had ze haar overspel nooit bekend, zei hij nu, maar ze had hem wel laten weten dat ze van hem af wilde. Hij had dat echter altijd beschouwd als 'neurotische uitingen'.

De Wolff reageerde in eerste instantie schriftelijk op de klacht. Hij ontkende de aantijgingen ten stelligste. Hij meldde dat hij de bonkaarten en het geld dat hij aan Goudberg en Aalbers had gegeven inderdaad in eerste instantie uit eigen zak had voorgeschoten, omdat het Nationaal Steun Fonds (NSF) weigerde Joodse landgenoten te helpen. Pas na de algemene spoorwegstaking van 1944 kreeg hij ook geld voor

De Joodsche Invalide. Coll. Stadsarchief Amsterdam

Joodse onderduikers los, en nam het NSF de financiering over. Dit geld had echter niets te maken met de bevalling van Aalbers, waarvan De Wolff aan de hand van het operatieboek van het Julianaziekenhuis kon bewijzen daarbij helemaal niet aanwezig te zijn geweest.

Hersenspingsels

Toen Goudberg in 1944 was opgepakt en in de gevangenis was beland, liep Aalbers volgens De Wolff alle instanties af om hem weer vrij te krijgen, en klopte ook dikwijls bij hem aan om raad. Zij was echter nooit na spertijd gebleven. Hij weerlegde alle door Goudberg ingebrachte klachten. Met klem ontkende hij ooit seks te hebben gehad met Aalbers, en voegde daaraan toe dat zelfs als de twee vroegere vriendinnen van de vrouw onder ede de juistheid van haar beweringen zouden bevestigen, dit nog niets zou bewijzen, omdat zij 'in haar hysterische fantasie in staat is te vertellen wat zij wil'. De Wolff was keihard in zijn oordeel over Aalbers: 'Ik beschouw haar als een hysterica, die flauwvalt als zij daar zin in heeft, en als een pseudologica

phantastica die in haar neurotische psyche verhaaltjes fantaseert of zelfs vertelt, tot zij er ten slotte zelf in gaat geloven.'

Het werd hoog tijd de echtgenote in kwestie zelf te horen. Aalbers verklaarde tegenover het tuchtcollege onder ede nooit het bed te hebben gedeeld met dokter De Wolff, dat haar tweede kind zeker niet van hem was, en dat zij ook nooit tegen anderen had gezegd dat zij een verhouding met hem had gehad. De door haar echtgenoot opgevoerde getuige, mevrouw Feldman, kende zij nauwelijks. De Wolff op zijn beurt gaf nu ook de echtgenoot er verbaal van langs: 'De heer Goudberg heeft een merkwaardig karakter en heeft vele psychiaters geraadpleegd. [...] Hij heeft, naar ik vernam, de vorige week door een advocate een voorstel willen doen om de klacht tegen betaling in te trekken, waarna die advocate hem de deur heeft gewezen.'

Oordeel

Het begon er slecht uit te zien voor Goudberg. Ondanks het feit dat mevrouw Feldman bevestigde dat Aalbers haar over de verhouding had verteld, volhardde deze in

'We hebben met geen enkele onderduiker zoveel last gehad als met hem'

haar ontkenning, en de klacht tegen De Wolff werd onbewezen verklaard en afgewezen. Goudberg liet het er niet bij zitten. Hij stelde hoger beroep in tegen de uitspraak, waarbij hij terloops vermeldde dat 'in medische kringen in Amsterdam het feit bekend is' dat De Wolff ook bij een andere getrouwde vrouw een kind zou hebben verwekt. Daarnaast beschuldigde hij zijn vrouw van meened en intimidatie van getuigen. Het Medisch Tuchtcollege beval Goudberg nog ten minste twee andere getuigen op te geven aan wie zijn vrouw haar verhouding met de arts had toevertrouwd. Goudberg deed zijn uiterste best, maar de personen die hij benaderde weigerden stevast hun medewerking. Hij werd tot spoed gemaand door het college, aangezien de datum voor de zitting al was vastgesteld. Uiteindelijk lukte het hem met acht namen op de proppen te komen. Drie personen werden opgeroepen. Een van hen, die door Frits als het meest waardevol werd aangemerkt, weigerde in verband met familieomstandigheden te verschijnen en stuurde een brief waarin ze het verhaal over de vermeende affaire nogmaals bevestigde. Ook mevrouw Feldman bleef bij haar verhaal.

Helaas voor Goudberg beweerden de twee volgende getuigen dat ze niets wisten van een affaire. Een van hen beet hem toe dat een dergelijke relatie ook zeer ongeloofwaardig zou zijn, en ze begreep niet waarom ze was opgeroepen en de verre reis naar de rechtbank had moeten maken.

Over een van de getuigen die Goudbergs verhaal onderschreven, verklaarde Aalbers onder ede dat zij haar slecht gezind was, omdat ze de maîtresse was van haar oom, en Aalbers de kant van haar tante had gekozen. Als uitsmijter kwam een brief ter tafel van advocaat Houtappel uit Den Haag. Tijdens de oorlog was hij lid geweest van een groep die Goudberg had helpen onderduiken - en niet zonder problemen. 'We hebben met geen enkele onderduiker zoveel last gehad als met hem,' schreef Houtappel. Uiteindelijk had de groep besloten haar handen van Frits af te trekken, omdat de leden unaniem van oordeel waren dat zij te maken hadden met een 'psychopathische querulant'.

Een arts controleert een vrouw. Engeland, 1934. Coll. Nationaal Archief

Hoewel dit de nekslag leek te betekenen voor Goudberg, was het niet de reden waarom zijn klacht in hoger beroep eveneens werd afgewezen. Het tuchtcollege was van mening dat seks met een getrouwde vrouw op zichzelf geen handeling was 'die het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnde'. Dat zou het wél zijn, als de vrouw in kwestie een patiënt van dokter De Wolff was geweest. Geen van de voortgebrachte bewijsmiddelen had dit punt echter kunnen staven. De Wolff ging vrijuit. Het huwelijk tussen Goudberg en Aalbers was natuurlijk niet meer te redden. In 1952 scheidden ze. •

*N.B.: omdat de directe nabestaanden van de hoofdpersonen uit dit verhaal nog in leven kunnen zijn, is gebruikgemaakt van gefingeerde namen.

Jacqueline Verkleij is onderzoeker bij
CBG|Centrum voor familiegeschiedenis